

No: 1807 – Mahreç İşareti

NUZUMLA KİLİMİ

Tescil Ettiren

SEYDİŞEHİR KAYMAKAMLIĞI

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 26.10.2023 tarihinden itibaren korunmak üzere 22.12.2025 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1807
Tescil Tarihi	: 22.12.2025
Başvuru No	: C2023/000265
Başvuru Tarihi	: 26.10.2023
Coğrafi İşaretin Adı	: Nuzumla Kilimi
Ürün / Ürün Grubu	: Kilim / Halılar ve kilimler
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Seydişehir Kaymakamlığı
Tescil Ettirenin Adresi	: Kızılcalar Mahallesi Şehit Yaşar Kocabaş Caddesi No:1 Seydişehir-KONYA
Coğrafi Sınır	: Konya ili Seydişehir ilçesi Yaylacık Mahallesi
Kullanım Biçimi	: Nuzumla Kilimi ibareli aşağıda verilen logo ve mahreç işareti amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Nuzumla Kilimi ibareli logo ve mahreç işareti amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Nuzumla Kilimi, kirmenlerde ipe dönüştürülen ve çeşitli boyalarla renklendirilen koyun yününden elde edilen çözgü ve atkı ipliklerinin dikey sarma sistemiyle çalışan ıstar tezgâhlarında zemin sergisi şeklinde dokunmasıyla üretilen bir kilimdir.

Nuzumla; Konya ilinin Seydişehir ilçesine bağlı, resmi kaynaklarda adı Yaylacık şeklinde geçen bir mahalledir. “Nuzumla”, yerleşimin bilinen eski adı olup günümüzde ise bu yerleşim “Yaylacık” olarak adlandırılır.

Nuzumla Kilimi, seccade, zemin kilimi, heybe, torba, paspas, çul gibi amaçlarla kullanılmak üzere dokunur. Çözgü ipliği olarak çift kat, atkı ipliği olarak ise tek kat olarak hazırlanan eğrilmiş ve bükülmüş yün iplik kullanılır. Nuzumla Kiliminin karakteristik saçak özelliği, saçakların uzun bırakılarak örülmesi şeklindedir. Saçak boyutları 10 - 30 cm arasında değişir. Dokuma sıklığı ortalama olarak 10 cm'de 40 çözgü ve 60 sıra şeklindedir. Dokuma boyutları; Nuzumla Kilimi dikdörtgen formundadır. Kilim ebatları ende 109 - 150 cm ve boyda 157 - 207 cm arasındadır. Türk (Gördes) Düğümü ile dokunan kilimlerin sıklığı 1 desimetrede ende 16 - 17 düğüm boyda 31 - 38 düğümdür.

Şekil 1. Nuzumla Kiliminde örülmüş saçak detayı

Nuzumla Kiliminin coğrafi sınırda uzun bir geçmişi vardır. Coğrafi sınırın geleneklerinde önemli bir yere sahiptir. Bu sebeplerle coğrafi sınır ile ün bağı bulunur.

Nuzumla Kilimi, motiflerin düzenine göre temelde iki farklı türde üretilir. “Mihraplı” ve “Sinekli” olarak bilinen bu kilim türleri ilikli kilim, iliksiz kilim, eğri atkılı kilim, eğri atkılı konturlu kilim teknikleri kullanılarak dokunur. Nuzumla Kiliminde, kompozisyona bağlı olarak kenarlar düz renkli dokunur.

Mihraplı Nuzumla Kilimi:

Mihraplı kilimde zemin, iç içe iki mihrap nişi ile üç bölüme ayrılır. Bu bölümler sırasıyla mavi, kırmızı ve yeşil renklidir. Bu alanları, mihrap nişini oluşturan kollar birbirinden ayırır. Alt kısımda yer alan kıvrımlı kol beyaz renklidir. Kilime aklı da denilmesinin nedeni bu beyaz koldur. Bu motif “kadın kaşı” olarak da adlandırılır. Beyaz kıvrımlı kolun üst kısmına, üçüncü renge geçişi sağlayan mavi kıvrımlı kol yerleştirilmekte olup bu kola “gök kol” denir. Zeminin alt kısmında, mavi renkli alanda “arap nağışı” motifi, üzerinde ise “çakmak” motifi yer alır. Bu düzenlemenin iki yanındaki boşluklarda “kirpi” motifleri yer alır. Zeminin ikinci kısmında, kırmızı renkli alanda, mihrap nişinin her iki yanına “bıyıklı nağış” motifleri yerleştirilir. Üçüncü bölüm olan yeşil zeminli alana ise “kirpi” motifleri, boş kalan alanlara da kelebek ve kuş gibi motifler yerleştirilir. Zemin düzenlemesini, birisi geniş, ikisi dar su motifi çevreler. Birinci dar suyu zeminden “barnak” (parmak) ve yatay alanlarda “penez” motifleri ayırır. Geniş suya “elcek motifi” yerleştirilir. İkinci dar su üzerinde “barnak” motiflerinin içine yatay alanda “kirpi”, dikey alanda ise “badem” motifleri yerleştirilir. Kilimin başlangıç ve bitiş bölümünde, yatayda birbirine paralel renkli çizgili alana “pervaz”, pervazın üst kısmındaki verev hatlardan oluşan benekli görünümlü başlangıç örgüsüne ise “boncuk” denilir. Pervazın üst kısmındaki basamaklı dört yön motiflerinden oluşan düzenlemeye ise “ayak” denir.

Şekil 2. Mihraplı (Aklı) Nuzumla Kilimi örneği

Mihraplı (Aklı) Kilimin renkleri karakteristiktir. Mihrap nişlerinin beyaz ve mavi (gök) kolları, zeminin mavi, kırmızı, yeşil olmak üzere üç ayrı renkte düzenlenmesi kilimin önemli bir renk özelliğidir. Bunun yanında “barnak” ve “pervaz” motifleri, zemindeki beyaz kol ile bütün olarak her örnekte beyaz renkli dokunur. İkinci dar su da her zaman beyaz zeminlidir. Geniş suyun dikey alanında yer alan “elcek” motifi ise her örnekte siyah renkli zemine dokunur. Kilimin diğer renkleri ise somondan kırmızıya kadar çeşitli tonlardan, yeşil, mor, sarı, kahverengi, vişneçürüğü, toprak rengi tonları, devetüyü ve kremden oluşur.

Şekil 3. Mihraplı Nuzumla Kiliminde kullanılan motifler

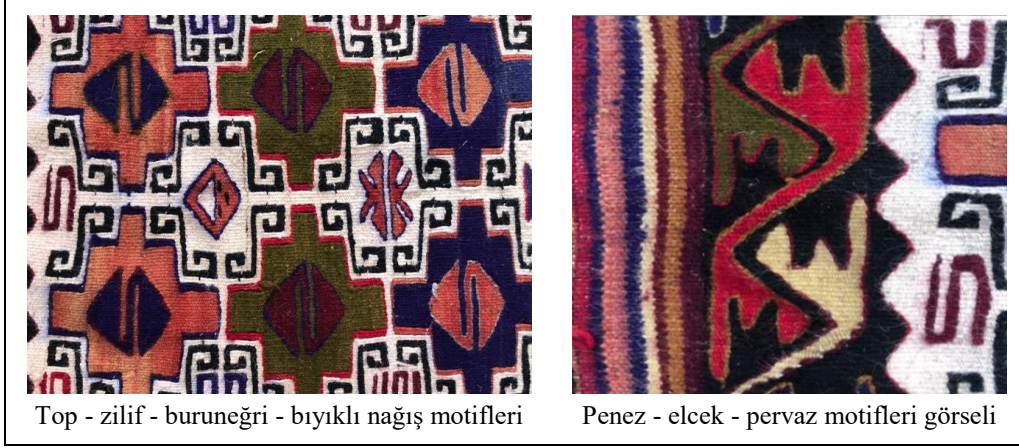
Sinekli (Zilifli) Nuzumla Kilimi:

Coğrafi sınıra özgü motif ve kompozisyon düzeniyle dokunan diğer kilim “sinekli kilim” olarak adlandırılır. Sinekli Kilim zemininde, yörede “top” denilen, kenarları basamaklandırılmış eşkenar dörtgenler dikey ve yatay ekseninde düzgün tekrarlar halinde yerleştirilir. Bu topların dış eksenlerine “zilif” denilen yatay “S” kıvrımlar yerleştirilir. Kilime “Zilifli” de denilmesinin nedeni bu motiflerdir. Top ve zilif desenleriyle oluşturulan kompozisyona yörede “sandık” denir. “Sandık” motiflerinin merkezinde “burun eğri” denilen motif tekrar eder. Sandık motifinin boşluklarındaki alanda ise “kurdele”, “bıyıklı nağış” motifleri tekrarlanır. Bu alanlar, farklı motiflerle doldurulur. Zemini “elcek” motiflerinin yer aldığı geniş su çevreler. Zeminden bu suya geçişte, dikey kenarda “barnak”, yatay kenarda “penez” motifleri yer alır. Geniş suyun dikeyde diğer tarafında, “elcek” motiflerini “kıyı suyu” denilen kırık çizgiler tamamlar. Kilimin başlangıç ve bitiş bölümünde, yatayda birbirine paralel renkli çizgili alana “pervaz”, pervazın üst kısmındaki vevv hatlardan oluşan benekli görünümlü başlangıç örgüsüne ise “boncuk” denir.

Şekil 4. Sinekli (Zilifli) Kilim

Sinekli (Zilifli) kilimin renk düzenlemesinde karakteristik renk özelliği; “zilif” motiflerinin siyah renkli, bu motif zemininin ise beyaz renkli oluşudur. Geniş suda yer alan “elcek” motifleri ise siyah renkli zemine yerleştirilir. Bunun dışında diğer renk seçimleri dokuyucunun zevki doğrultusundaki estetik görüşüne göre değişir. Kilimlerde kırmızı, beyaz, siyah, açık kahverengi, açık sarı, somon, koyu yeşil, mor, vişneçürüğü, devetüyü, yavruağzı, lacivert renkler kullanılır.

Şekil 5. Sinekli Nuzumla Kiliminde kullanılan motifler

Üretim Metodu:

Nuzumla Kilimi, bir alt bir üst geleneksel kilim tekniği ile bir göbekli zemin ve bir bordür olmak üzere “sinekli” ve “aklı” isimleri verilen tipolojilerde üretilen kilimdir. Üretiminde kullanılan araç ve gereçler ile üretim aşamalarına aşağıda yer verilmektedir.

İpliğin Hazırlanması:

Nuzumla Kilimi üretiminde koyunyününden elde edilen çözgü ve atkı iplikleri kullanılır. İplikler, koyunlardan belli dönemlerde kırılarak alınan yapağıdan yıkama, eğirme, boyama ve bükme gibi işlemler sonucu elde edilir. Çözgü ipliği olarak çift kat, atkı ipliği olarak ise tek kat olarak hazırlanan eğrilmiş ve bükülmüş yün iplik kullanılır. Nuzumla Kiliminde 3 / 4 Nm (numara metrik) incelikte çözgü ipliği ve 2 / 4 Nm incelikte atkı ipliği kullanılır. Çözgü ipliği çift kat, atkı ipliği tek kat bükülür. İlme iplikleri 2 - 2,5 Nm ölçüdedir ve ilme iplikleri çift kat kullanılır.

Boyama:

Boyama; mavi renk dışındaki renkler için kazanlar içerisinde bitki kısımlarının kaynatılmasıyla çıkan bitkisel boyalara iplik çilelerinin daldırılması şeklinde gerçekleşir. İpliklere, boyama işlemini kolaylaştırmak ve boyanın iplik üzerine sabitlenmesini sağlamak amacıyla boyanmadan önce mordanlama adı verilen işlem uygulanır. Yörede mordan maddesi olarak sütleğen bitkisi, kekik bitkisi, şap, turunc meyvesi veya limon kabuğu kullanılır. Mavi renk ise indigo veya kimyasal boya ile elde edilir ve mordanlama işlemine gerek bulunmaz.

Kahverengi tonları için ceviz meyvesi kabuğu ve süpürge otu bitkisi; kırmızı tonları için kök boya otu bitkisi; sarı renk için soğan kabuğu ve ayva dene, papatya, ıhlamur bitkileri kullanılır. Ayrıca şalba otunun toprak altında kalan ve yumru kök şeklindeki ağaçası ve sarı renkli kökü ezilerek somon, toprak rengi, açık kahverengi, sütlü kahverengi, bej, açık kırmızı gibi renkler elde edilir. Yıkılarak ağartılan ve renkleri açılan yünler ise krem ve beyaz renkler için doğrudan kullanılır. Ara tonlar ise bu renkler karıştırılarak elde edilir.

Dokuma Tekniği:

İplerin, birbiriyle kenetlenme ve yüzey oluşturma sürecinde önemli bir işlevi olan tezgâhın alt merdanelerine sarılarak dokunması yöntemiyle çalışan tezgâhlara “sarma tezgâh” denir. Nuzumla Kiliminin dokunması için “ıstar” denilen sarma ağaç tezgâhlar kullanılır. Ağaçtan yapılan tezgâhların eni 2 m, boyu 2,5 - 3 m arasında değişir. İki adet yan tahta, iki adet levant, tabla, iki adet çubuk demir, köstek demiri, halkalı eğri, doğru demirler, germe işlemini yapan gerdirmeye ipi ve burgu ağacı ıstar tezgâhların parçalarını oluşturur. Tezgâhın en belirgin özelliği gerdirmeye makinesinin olmayışıdır.

Çözü iplikleri tezgâh üzerine, dokumanın eninde yer alan çözgü sayısı kadar gerdirilerek geçirilir. Ağızlığın açılması için gücü örgüsü yapılır ve kilim dokuma tekniğine uygun olarak atkı atılarak başlanır. Nuzumla Kiliminde kompozisyona bağlı olarak kenarlar düz renkli dokunur. Kilimin sağ ve solda kenardan içeriye doğru 8 tane çözgüsü, çift çözgü teli alınarak (iki alt ve iki üst) dokunur. Kenarlarda 8 çözgüden sonra normal bir alt ve bir üst dokumaya geçilir. Atkı tekniği olarak kilimlerin motiflerine bağlı olarak ilikli kilim, iliksiz kilim, eğri atkılı kilim, eğri atkılı konturlu kilim teknikleri kullanılır. Bu şekilde desen tamamlanıncaya kadar dokuma yapılmaya devam edilir. Her dokuma sırası, sıra bitiminde kirkitle vurularak sıkıştırılır. Kirkit; çözgü tellerine bağlanan ilme ipliklerinden bir sıra oluşturulduktan sonra atılan atkının sıkıştırılmasında kullanılan demir veya ağaçtan yapılan dişli bir alettir. Son sıra tamamlandıktan sonra kilim örgüsü yapılarak desenli kısım kapatılır. Tezgâhtan kilimin çıkarılması sırasında bitim yönündeki saçaklar uzun bırakılır. Yün ipliği özelliğine göre belirli bir kıvrım özelliği taşıyan saçaklar taranır, açılır ve örülerek kilimin uç kısmında dekoratif bir görünüm elde edilir. Saçak boyutları 10 - 30 cm arasında değişir.

Dokuma sıklığı ortalama olarak 10 cm'de 40 çözgü ve 60 sıra şeklindedir. Dokuma boyutları; Nuzumla Kilimi dikdörtgen formludur. Kilim ebatları ende 109 - 150 cm ve boyda 157 - 207 cm arasındadır. Türk düğümü ile dokunan kilimlerin sıklığı 1 desimetrede ende 16 - 17 düğüm boyda 31 - 38 düğümdür.

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Nuzumla Kiliminin coğrafi sınırda uzun bir geçmişi vardır. Coğrafi sınırın geleneklerinde önemli bir yere sahiptir. Bu sebeplerle coğrafi sınır ile ün bağı bulunan Nuzumla Kiliminin tüm üretim aşamaları, coğrafi sınırda gerçekleşir.

Denetleme:

Denetimler; Seydişehir Kaymakamlığının koordinatörlüğünde, Seydişehir İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlığı, NUZUMLA-DER (Yaylacık Köyü Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği) ve Seydişehir Kaymakamlığından ürün konusunda uzman birer kişinin katılımıyla 4 kişiden oluşan denetim mercii tarafından düzenli olarak yılda bir defa, gerekli görülen hallerde ve şikâyet üzerine ise her zaman gerçekleştirilir.

Denetime esas kriterlere aşağıda yer verilmektedir.

- Üretimde kullanılan malzemelerin uygunluğu.
- İpliklerin kök boya kullanılarak renklendirilmesi.
- Özellikle motiflerin bir araya getirilmesi ve dokuma tekniği olmak üzere üretim metoduna uygunluk.
- Nuzumla Kilimi ibareli logonun ve mahreç işareti ambleminin kullanımının uygunluğu.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.